

»Naprave« Ljubljana

Nepričakovano ugodni rezultati

Ob koncu tretje četrtine leta 1971 je kolektiv tovarne elektronskih naprav dosegel poslovne rezultate, ki so precej presegli vse dosedanje.

Primerjava z glavnimi rezultati gospodarjenja, doseženimi v preteklem letu je bila namreč takale:

	9 mes. 1970	9 mes. 1971	Indeks
Fizični obseg proizvodnje	18.803.787	24.411.673	130
Realizacija — prodaja	21.781.087	34.673.641	159
bruto akumulacija	1.624.727	4.063.023	250

Torej lep uspeh v proizvodnji, kjer ob podrobnejši analizi lahko ugotovimo celo, da letošnja proizvodnja vsebuje večji delež vložnega dela in je torej »bogatejša«. Če ne bi nekoliko zaostali pri osvajanju nove proizvodnje v panogi visokofrekvenčne telefonije, bi bil indeks porasta gotovo še za kakih 10 točk višji, pa tudi prodaja bi zabeležila ustrežnejši še višji skok, ki je že s sedanjimi 59% porasta glede na preteklo leto uspešen.

Delno lahko uspeh v prodaji pripišemo tudi uspešnemu sodelovanju z Iskra Commerce, saj ima le-ta v letu 1971 prvič celotno prodajo izdelkov našega proizvodnega programa, seveda za artikole oz. panoge, kjer je taka prodaja pot smiselna. Gotovo lahko pričakujemo, da bo sodelovanje z Iskra Commerce v naslednjih letih še uspešnejše, pri tem pa bo napredek

moral temeljiti seveda na možni kadrovski zasedbi, kjer si od tako močnega trgovskega partnerja vsekakor obetamo močno podporo in pomoč.

Tudi finančni učinek, izražen v skupni akumulaciji, je bil na podlagi takih rezultatov ugodnejši, saj smo dosegli za 4.063.023,00 din skladov ali glede na preteklo leto kar indeks 250. Pričakujemo, da bomo tudi ob koncu leta dosegli odgovarjajoč znesek akumulacije, ki nam je neobhodno potrebna za uspešen štart v naslednjem letu.

V primerjavi z rebalansiranim planom za leto 1971 so rezultati, doseženi do kraja meseca septembra t. l. uspešni: v proizvodnji smo dosegli 69% letnega plana, v prodaji 67%, skupna akumulacija pa predstavlja okoli 61% rebalansiranega letnega plana.

Taki poslovni rezultati so bili doseženi s povprečno 427

zaposlenimi delavci, kar je za 8% več kot v preteklem letu ter za 1% nižje od planskih predvidevanj.

Osebnih dohodki so porasli za okoli 11% glede na preteklo leto, kar pomeni, da smo se gibali nekako v mejah, ki jih je družba predpisala za tekoče obdobje. Obenem so ti osebni dohodki ustrezali tudi poslovnim rezultatom in si tudi ob sproščenih osebnih dohodkih ne bi privoščili kaj več. Povprečni mesečni osebni dohodki v preteklem letu so bili 1.431,00 din na zaposlenega, letos pa okoli 1.594,00 din. Zadnje analize kažejo, da se (Nadaljevanje na 6. str.)

V obratu tovarne elektromotorjev Železniki v Idriji od avgusta sem teče montaža črpalk za pralne stroje, motorjev za gramofone in kavne mlinčke. Po priučevanju v matični tovarni mlade delavke delajo z vedno večjo spretnostjo. Na sliki: navijanje rotorja

» Elektromehanika « Kranj

Prihodnje leto najmanj 1.000 din OD mesečno

Na delovni konferenci sindikata organizacije kranjske tovarne je predsednik sindikata VINKO SARABON glede osebnih dohodkov med drugim dejal:

»Ena izmed bistvenih postavk akcijskega programa je tudi razvoj sistema nagrajevanja. Prvenstveno v tem sklopu je seveda dejstvo našega pristopa in naše mesto v okviru samoupravnega spo-

razuma o usmerjanju delitve dohodka in OD. Tako sporazumevanje ne bo opravljeno samo v grupaciji industrije v katero po tem sporazumu spadamo, ampak tudi v okviru podjetja. Mi soglašamo in se v ta sporazum normalno vključujemo. Na nas leži odgovornost nadaljnjega proučevanja in vzpostavitve ustrežnejšega sistema delitve dohodka v naši tovarni. Naša želja je, da bi bilo nagrajevanje stimulativnejše, OD posameznika pa bolj odvisen od uspeha njegovega dela in uspeha enote oz. cele tovarne.

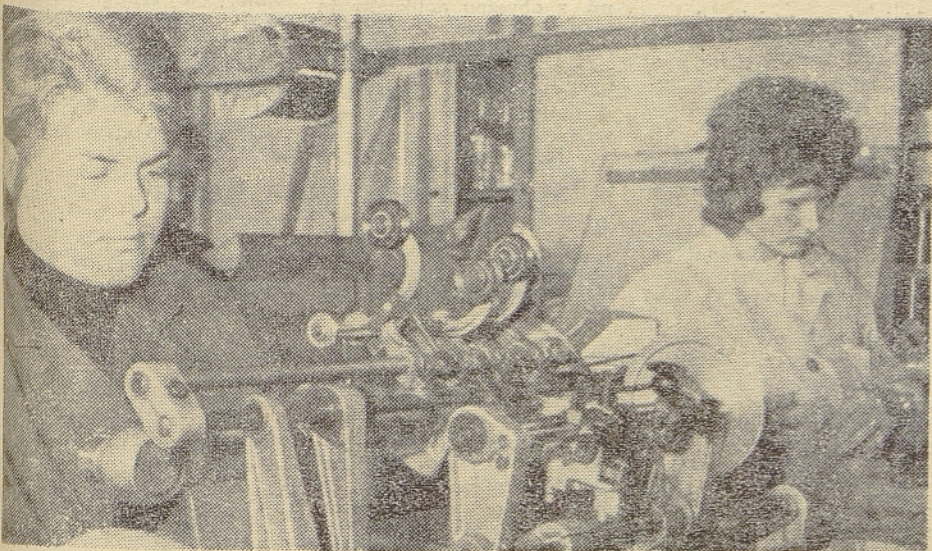
Znano je, da sedanji način nagrajevanja za delavce plačane po času ali normi iz raznih objektivnih in subjektivnih razlogov v veliko primerih ni odraz vrednosti opravljenega dela, zato nastajajo razni nesporazumi, hotenja, zahteve, kritike in negotovanja. Smatramo, da bi se morali poslužiti nekega bolj demokratičnega sistema, obenem pa tudi bolj objektivnega, ki bi baziral na nespornem ugotavljanju uspeha in prizadevanja posameznih delavcev, skupin delavcev in končno tudi uspeha cele tovarne.

Naš cilj je izboljšati delitev in doseči take OD, ki bi

pomenili realno nagrado za delo, prizadevanje in strokovnost. Kot je znano naj bi bili prihodnje leto najnižji OD za normalno delo v normalnem delovnem času najmanj 1.000 din mesečno. Poprečni OD tovarne pa bi se morali gibati okrog 1.600 din mesečno. To poprečje seveda mora vsebovati tudi ustrezne dodatke za pogoje dela, za nadure, službena leta in nočno delo.

V zadnjem času se veliko poudarja minulo delo. Samoupravni sporazum tega izrecno ne opredeljuje, vendar je aktualno glede na prispevek in vrednotenje generacije delavcev, ki so prispevali, da smo dosegli tak ekonomski razvoj in ustvarili bazo bodočega razvoja. Oblike minulega dela trenutno niti teoretično niso desledno definirane, kaj šele vrednotene. Takozvani dodatki za službena leta še zdaleč ni vse, kar bi lahko štel v področje minulega dela. Od minulega dela ima namreč največ koristi najmlajša generacija.

— — — (Ker je delovna konferenca zasedala v torek, torej ob zaključku oddaje materiala v tiskarno, bomo o razpravi pisali v naslednji številki. Poročilo o delu sind. organizacije pa je objavljeno na 7. strani.)

Dolga leta se je delovni kolektiv tovarne radijskih sprejemnikov v Sežani otepal z izrednimi težavami. Slednjic se je položaj v tej naši organizaciji izboljšal, o čemer pričajo tudi letni letošnji poslovni rezultati. Seveda tudi zdaj ne manjka težav, a vendarle kaže, da so le najbolj kritična obdobja mimo. Zdaj jih zlasti skrbi podražitev materiala. Na sliki: delatiz navijalnice

Doslej najtežje leto

● Ob koncu septembra poslovna izguba iz prvega polletja znižana na 840 tisoč dinarjev ● Predvidena večja poraba izdelkov v tovarnah ZP Iskra ● Pogodba s firmo Knapic-vrata na ameriški trg ● Leto 1972 začetek novega, uspešnejšega obdobja tovarne ●

Kakor smo poročali je naša tovarna polprevodnikov v Trbovljah poslovanje v prvem letošnjem polletju zaključila s poslovno izgubo, kateri je botrovala vrsta problemov. Naprosili smo direktorja tovarne, ing. Janca Puclja za razgovor, iz katerega povzemamo nekatere podrobnosti o prizadevanju tega delovnega kolektiva, da bi čim boljše prebrodil sedanje težave.

Nobenega dvoma ni, da letošnje poslovno leto za našo tovarno polprevodnikov v Trbovljah predstavlja eno izmed najtežjih let odkar tovarna obstaja. Tudi trboveljska tovarna namreč ni ostala neprizadeta ob splošni recesiji, ki v zadnjem obdobju zajema svetovno potrošnje elementov. Borba za tržišče se je podvojila, zato so potrebna vedno večja prizadevanja in naporu za uveljavitev na tujih tržiščih.

Kolikšne so težave na tem področju najbolj zgovorno pove podatek, da je tovarna polprevodnikov kljub vsem svojim in prizadevanjem Iskra Commerce uspela izpolniti komaj 50% planirane izvozne dejavnosti, pa čeprav so pri tem prodajne cene svojih izdelkov občutno znižali in vsaj tako imeli več možnosti za plačman svojih izdelkov. Izpad v izvozu je bil zato glavni vzrok za nastanek poslovne izgube, saj je prodaja na domačem trgu potekala normalno, v planiranih okvirih.

V zadnjem času se je stanje rahlo izboljšalo, kar je omogočilo zmanjšanje poslovne izgube iz prvega polletja na 840.000 dinarjev. Vendar pa ni pričakovati, da bi proizvodnja do konca leta, oz. poslovanje tovarne bilo tako ugodno, da bi poslovno izgubo tovarna lahko v celoti pokrila z lastnimi sredstvi. V ta namen je zaprosila za pomoč pri skladu republiških rezerv. Pozitivna rešitev tega zahtevka je vsekakor nujna, ne samo zaradi pokritja letošnje poslovne izgube, pač pa predvsem zato, da bo tovarna v Trbovljah pri otvornih bilanci v skupni družbi z ameriško firmo Knapic začela poslovati s pozitivnim rezultatom ter, da v bodočem skupnem poslovanju porazdeli probleme in vzroke te izgube. Jasno je namreč, da poslovna izguba v letošnjem letu ni zgolj posledica sedanjega svetovnega tržnega položaja, ampak tudi posledica slabo izkoriščenih investicijskih sredstev v preteklosti.

V izvozni dejavnosti temelji vsa uspešnost realizacije trboveljske tovarne, vendar vsa dosedanja prizadevanja, ča bi s svojimi izdelki prodrli na zahtevno ameriško tržišče, niso rodila pričakova-

nih rezultatov. Prav v pogodbi o sodelovanju z ameriško firmo Knapic pa so dane možnosti, da se tovarna polprevodnikov v Trbovljah s svojim izdelki slednjič le uveljavi tudi na ameriškem tržišču. To zagotavlja prodajna služba firme Knapic, pa ne samo za izdelke iz obstoječega proizvodnega programa, pač pa še zlasti za izdelke na področju varicap diod, ki predstavljajo štartno osnovo za uspešen prodor na ameriško tržišče. S te strani je tovarni v Trbovljah zagotovljen dobršen del plasmana njene proizvodnje, vendar pa si bodo prizadevali kar najboljše se uveljaviti tudi na drugih tržiščih.

Pravkar teko pomembni pogovori s Poljaki, katerim naj bi ob že dosedanjem izvozu in na osnovi njegovega povečevanja prodati tudi »know how« za montažo tistih izdelkov, kateri so zanje zanimivi že v sedanjem proizvodnem programu trboveljske tovarne.

Tesno sodelovanje z ameriško firmo Knapic ter povečan plasman izdelkov na Poljskem sta dve možnosti, ki obetata tovarni polprevodnikov v Trbovljah v prihodnje večjo izvozno dejavnost in s tem normalnejše pogoje za poslovanje. Vendar pa se kažejo tudi doma določeni premiki na bolje. Najnovejši poslovni projekti združenega podjetja Iskra, da v sestav ZP vključijo še nove finaliste, nadalje zagotavljajo, da se bo poraba izdelkov trboveljske tovarne polprevodnikov povečala tudi doma. Tudi to je pomemben faktor, saj doslej, kljub izvršitvi proizvodnega načrta za domači trg po pogodbi z Iskra Commerce tovarna še vedno ne dosega realizacije, ki je bila predvidena po idejnem projektu. Po tem projektu naj bi namreč potrošnja tovrstnih izdelkov s strani delovnih organizacij znotraj združenega podjetja Iskra zasedala kar 50% proizvodnje za domači trg, dejansko pa jo zaseda trenutno le okrog 20%.

Čeprav splošna recesija v svetu še vedno traja, pa navedeni premiki, sodelovanja s firmo Knapic in prizadevanja na drugih izvoznih tržiščih, vendarle navdajajo z upanjem, da bo za tovarno

polprevodnikov v Trbovljah prihodnje poslovno leto začetek novega, uspešnejšega obdobja, v katerem bodo pogoji za poslovanje normalnejši in s tem tudi dane možnosti za njen ugoden nadaljnji razcvit. -C-

O socialnih razlikah

Na 3. sejo konference ZKS, ki bo pomembno delovno srečanje, se občinske organizacije ZK že intenzivno pripravljajo. Tako so z javno razpravo o socialnih razlikah v slovenski družbi, ki bo glavna tema na seji konference, pričeli že po vsej Sloveniji. Povsod zbirajo podatke o socialnem razlikovanju, na osnovi katerih bi lahko ocenili vzroke različnih družbenih negativnih pojavov in sprejeli ustrezne sklepe. Občinski komiteji ZK pa pri tem ugotavljajo, da je to delo težko, ker so tako v delovnih organizacijah kot v

drugih institucijah podatki dokaj pomanjkljivi.

Najbolj boleče občutijo socialne razlike v odročnih slovenskih občinah. Zato organizacije ZK v teh občinah terjajo, da se mora ZK odločneje zavzeti za postopno odpravo razlik med razvitimi in manj razvitimi območji Slovenije. Izhod iz sedanjih razmer vidijo v večjih investicijah za razvoj infrastrukture, investicijah v šolstvo, zdravstvo, kulturnoprosvetne namene, šport in rekreacijo kakor tudi v gradnji novih proizvodnih obratov, skratka — v policentričnem razvoju Slovenije.

Sistem informacij v gospodarstvu

Na seji poslovnega odbora ZP Iskre, 11. oktobra t. l. v sejni sobi Gospodarske zbornice SRS, je članom poslovnega odbora ZP in povabljenim, predaval dekan ljubljanske Ekonomske fakultete, dr. Viljem Rupnik o sistemu informacij v gospodarstvu. Iz njegovih obširnih izvajanj smo poskusili izluščiti najbolj bistvene podrobnosti.

Ob začetku je dekan dr. Viljem Rupnik najprej skiciral ustroj naše ekonomske fakultete. Pri tem je povedal, da so spričo znanih pomislekov, češ, da ima diplomirani ekonomist premalo prakse in premalo pozna konkretne probleme, formirali pred tremi leti na ekonomski fakulteti raziskovalni center, ki je asociacija doslej trinajstih institutov, kot pravno nesamostojno telo, ki ima naslednji nalogi:

1. angažirati profesorje za raziskovalno delo in
2. ustvarjati rezervoar stalnih raziskovalnih asistentov in sodelavcev, ki naj bi napajali pedagoške vrste in narobe.

Ideja tega raziskovalnega centra je v načelu — če ne raziskuješ, potem slabo predaš in narobe — če ne predaš, potem nimaš pravice do raziskovalnega dela. Ta tandem so uresničili z vrsto projektov, ki se sicer vlečejo že od l. 1961 naprej, vendar pa so šele pred tremi leti prešli v organizirano obliko, ki ima namen pripeljati za skupno mizo strokovnjake raznih profilov znotraj ekonomskih disciplin.

V tem raziskovalnem centru je treba omeniti tiste tri, ki skrbje za snov, ki je zbrane zanimala glede na točko dnevnega reda. Obstajajo torej: institut za poslovno informatiko, institut za operativne raziskave in statistiko ter institut za ekonomiko in organizacijo podjetij.

Delovni program tega raziskovalnega centra na ekonomski fakulteti se vzpostavlja na dva načina:

1. kot konstantni pritisk na člane fakultete, da so dolžni

odkrivati najbolj aktualne teoretične probleme, jih v finančnih okvirih, kot jih zmore SRS in jih je do nedavnega lahko Jugoslavija, reševati v čim bolj splošni obliki zato, da bi bile te rešitve uporabne na najširšem področju;

2. skušati s stalnim eksperimentiranjem praktičnih problemov, s številnimi razgovori, z vabili na predavanja strokovnjakov iz operative, ustvariti na fakulteti sliko tega, kaj je v praksi akutnega, kaj je treba nujno rešiti in stvari, ki so kronične. Skratka probleme, ki se stalno pojavljajo. Namen raziskovalnega centra torej je, da se primarno ukvarja s teoretskimi fundamentalnimi raziskavami, z obvezno aplikacijo in testiranjem, druga skupina dela pa se nanaša na aplikativno-razvojne naloge, kjer so pobudniki in stimulatorji predvsem — neposredna operativna. Končno je treba ome-

niti še številne konzultacije o ad hoc problemih, ki jih zaradi maloštevilnih aktivnosti komaj zmoremo.

Točka, ki vas zanima, so informacijski sistemi. Pojem sistema je v široki rabi v raznih kontekstih, medtem ko bi izraz, ki ga uporabljamo tukaj, morali definirati zelo previdno s številnimi oziri.

Pred približno šestimi leti smo na fakulteti postavili hkrati pet problemov in sicer: znano je, da če vzamemo katero koli podjetje, tehnološko strukturo kot primarno, dobro znano, to je dobro obdelan in uhojen pojem za razmeroma pohlevno logiko, se pravi — govorimo o tehnološki strukturi, kjer je razmah znanosti, ki se ukvarjajo z načrtovanjem, uravnavanjem in kontrolo tehnoloških sistemov, dober. Če podjetje pogledamo na višji etapi s tem, da pravimo, da želimo povezavo med tehnološkimi sistemi, med stroškovnimi mesti, ki dejansko formirajo tehnološki proces in med vsemi aktivnostmi in funkcijami, ki (Dalje na 6. strani)

»Avtoelektrika« Nova Gorica

Prepočasna rast OD

Odbor je obravnaval informacijo o poslovanju januar — avgust 1971 in ugotovil, da je bistveni problem prepočasna rast osebnih dohodkov in, da je potrebno v poročilu za 9 mesecev pripraviti že ustrezne predloge in vpliv teh predlogov na obseg poslovanja do konca leta. Pri vsem tem pa naj se upoštevajo priporočila sindikata in osnovne organizacije ZK v tovarni.

Odbor je tudi obravnaval rebalans gospodarskega na-

črta za leto 1971 in ga posreduje delavskemu svetu v razpravo in sprejem z ugotovitvijo, da je bil narejen v cilju akcijskega plana in da prikazuje dejanske postavke. Zadevni odbor nalaga vsem službam in kolektivnim izvršilnim organom, da se sprejetih okvirov držijo. Prav tako je odbor sklenil, da se upošteva vse ustrezne možnosti na novo sprejetih in že zaposlenih delavcev, da se doseže čimvečji efekt dela.

Kolektivni dopust za celotno tovarno ni možen

S SEJE POSLOVNEGA ODBORA

Kranj, 28. okt. Na 34. seji je poslovni odbor tovarne razpravljal o spremembah in dopolnitvah pravilnika o izumih, tehničnih izboljšavah in koristnih predlogih. Ker so o pravilniku že razpravljali delavski sveti delovnih enot, ga poslovni odbor predlaga delavskemu svetu tovarne v razpravo in potrditev.

V drugi točki dnevnega reda je poslovni odbor obravnaval poročilo obrata mehanizmov v Lipnici in ugotovil, da je poslovanje v letošnjem letu ugodno. V nadaljevanju razprave je poslovni odbor sklenil, naj se vse tekoče stvari, ki jih predlaga obrat za izboljšanje svojega poslovanja, rešujejo na nivoju uprave tovarne, ki jo poslovni odbor s tem sklepom za to tudi zadoljuje. Obrat naj skupaj s pomočnikom direktorja za razvojno področje izdela perspektivni plan razvojne dejavnosti, na podlagi tega plana pa naj skupaj z ustreznimi službami tovarne izdela plan potreb po novih sodobnih delovnih sredstvih in ustrezni delovni sili.

Poslovni odbor je pregledal analizo o možnosti koriščenja kolektivnega dopusta v prihodnjem letu. Kadrovska služba ugotavlja, da uvedba kolektivnega dopusta za celotno tovarno ni možna, ker proizvodnja kot tudi socialno ekonomske razmere delavcev niso tako urejene, da bi dopuščale to možnost. Poslovni odbor meni, naj se kolektivni dopusti koristijo še vnaprej na travkih in posameznih delavni-

cah, koristi pa naj ga tudi čim več drugih delavcev, kjer je delo urejeno tako, da skupna odsotnost ljudi ne bo ovirala proizvodnje oziroma poslovanja tovarne. Obrati naj samoiniciativno planirajo dopuste in uredijo z vzdrževanjem vse potrebno za morebitni remont strojev v času dopusta.

Poslovni odbor je obravnaval poročilo kadrovske služ-

be o vzrokih porasta bolezni do 30 dni, ter bil mnenja, da vzroki, ki jih navaja obratna ambulanta, niso edini povzročitelj porasta bolezni, in da niti dejstvo, da je vzporedno z večjim številom zaposlenih tudi več obojenj, ni glavni vzrok. Bolniški stalež do 30 dni, ki ga krije tovarna iz lastnih sredstev, je nujno treba normalizirati oz. znižati vsaj na občinsko poprečje.

Pred pomembnimi nalogami pri realizaciji ustavnih amandmajev

Kaj je pokazalo posvetovanje o realizaciji ustavnih dopolnil v praksi, katerega sta pred kratkim organizirala v Kranju Gospodarska zbornica SRS in Društvo pravnikov v gospodarstvu SRS Ljubljana.

V dneh 26. in 27. preteklega meseca se je v Kranju zbralo približno 200 predstavnikov iz raznih delovnih organizacij na posvetovanju o realizaciji ustavnih dopolnil v delovnih organizacijah. Na posvetovanju, kjer je podal uvodne besede tov. Zvone Dragan, predsednik komisije za družbeno-ekonomska vprašanja pri CK ZKS, je v dveh dneh sledilo še nekaj referatov po tej problematiki tako iz teoretičnih pogledov kot praktičnih pristopov.

Splošna ugotovitev je bila, da delovne organizacije stojijo pred pomembnimi in odgovornimi nalogami. Pristop ne sme biti kompanjski, da ne bi prišli v tako stanje kot je bilo v preteklosti z organiziranjem delovnih odnosno ekonomskih enot. Posebno mesto je bilo dano v razpravi statuta temeljnih

organizacij združenega dela in odgovornosti za obveznosti poslovanja, zlasti odgovornosti za materialne obveznosti. To vprašanje je posebej pomembno s stališča varnosti v blagovnem prometu. Tudi problemi v zvezi z minulim delom so bili predmet obravnave na posvetovanju. Posebno je bilo obravnavano vprašanje kako konkretno realizirati ustavne amandmaje v praksi, ko nekatere pravne relacije še niso jasne. Postavljen je bil predlog, da bi v organih, ki kreirajo zakonodajo sodelovalo več predstavnikov iz prakse. V preteklosti se je namreč pogosto dogajalo, da so se sprejeti predpisi dokaj hitro izkazali v praksi kot neuporabni če že ne škodljivi in je prišlo potem do njihovega spreminjanja. Izraženo pa je

bilo tudi mnenje, da pomanjkanje določenih predpisov ne more biti kakršen koli razlog, da ne bi v delovnih organizacijah pristopili k realizaciji ustavnih amandmajev. Ni prezreti, da tudi nekateri predpisi, ki so v sprejemu (paket predpisov o izboljšanju likvidnosti) gredo naprej v stari smeri t. j. s stališča delovnih organizacij in ne iz temeljnih organizacij združenega dela. Precej je bilo govora o sklepanju in vsebini samoupravnih sporazumov med temeljnimi organizacijami združenega dela, katere konstituirajo širše gospodarske asociacije ter odnos teh sporazumov do statuta in splošnih aktov. Ni tudi manjkalo vprašanj o realizaciji ustavnih amandmajev v trgovinskih organizacijah. Tukaj je zlasti odprto vprašanje načina reguliranja odnosov teh organizacij s proizvodnimi organizacijami in drugimi, katerim delajo usluge. Proizvodne organizacije in ostale, ki poslujejo s trgovinskimi

organizacijami bodo v skladu z ustavnimi amandmaji vplivale na poslovno politiko trgovinskih organizacij. Prav tako pa bo njihova skupna odgovornost za razširjeno reprodukcijo in udeležbo na dohodku kot tudi na izgubi (rizik) trgovskih organizacij.

V razpravi je bilo tudi predlagano, da bi bilo potrebno še tako posvetovanje, mogoče v ožjem krogu in ob konkretnih primerih realizacije ustavnih amandmajev v praksi.

Številna udeležba na posvetovanju in samo posvetovanje je pokazalo potrebo po organiziranju takih posvetovanj, kjer se teoretična razmišljanja konfrontirajo s praktično realizacijo. Prav tako je za sprejeti stališče udeležencev, da je treba na takih posvetovanjih prikazati čim bolj konkretne rešitve raznih problemov, kar bi bilo v veliko pomoč praksi.

P. G.

Odstotki, odstotki...

NAPOVEDI

Če je verjeti Zavodu za tržne raziskave, bo zadnje trimesečje popravilo podobo naših letošnjih gospodarskih prizadevanj. Navajamo nekatere od njegovih napovedi:

— letna rast proizvodnje se bo umirila in bo znašala ol koncu leta 9 do 10 odstotkov v primerjavi z 1970. letom;

— uvoz bo proti koncu leta upadel in bo približno za eno petino večji od lanskoletnega;

— dinamika izvoza bo naraščala, tako da bo letna rast v primerjavi z lanskim letom večja za 8 odstotkov;

— ob koncu leta bodo skupni denarni prejemki prebivalstva za 30 do 32 odstotkov večji od tistih v lanskem letu;

— izdatki prebivalstva za nakup blaga, vključno nakup na kredit, se bodo povečali manj kot skupni prejemki — za 28 do 30 odstotkov.

Odstotki, odstotki...

Združevanje temeljnih organizacij združenega dela

I.

Z amandmajem XXII k Zvezni ustavi, ki je tudi na osnovi Ustavnega zakona dobil takojšnjo veljavo, so podane tudi določbe glede združevanja temeljnih organizacij združenega dela.

Če hočemo obdelati to problematiko, moramo poznati zlasti status temeljne organizacije združenega dela ter njene pravice in obveznosti. To pa je določeno v XXI. amandmaju k Zvezni ustavi. Vsak del delovne organizacije (podjetja, zavodi ipd.), ki pomeni delovno celoto, v kateri se uspeh skupnega dela delavcev lahko potrdi kot vrednost na trgu ali v delovni organizaciji in je lahko na tej podlagi samostojno izražen, imajo delavci pravico organizirati kot temeljno organizacijo združenega dela. Neodtujljiva pravica delavcev v temeljnih organizacijah združenega dela, v katerih se združujejo in v njih delajo ter v vseh oblikah združevanja in poslovnega sodelovanja je, da na podlagi svojega dela pridobiva-

jo dohodek in upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije ter odločajo o dohodku, ki ga kot del skupnega družbenega dohodka ustvarjajo v različnih oblikah združenega dela in združevanja sredstev. Skupen dohodek, ustvarjen v temeljni organizaciji združenega dela, je materialna podlaga delavčeve pravice, da odloča o svojih delovnih pogojih in o delitvi dohodka ter pridobiva osebni dohodek v skladu z načelom delitve po delu in s povečanjem produktivnosti njegovega in skupnega družbenega dela. Temeljna organizacija združenega dela je temeljna oblika združenega dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku in o drugih vprašanjih svojega družbeno-ekonomskega položaja.

To so nekatera ustavna dopolnila, ki so pomembna za družbeno, ekonomsko in pravno presojo sta-

tusa temeljne organizacije združenega dela in tudi njenih pravic in dolžnosti, kakor njihovega združevanja.

Na osnovi tega je temeljna organizacija združenega dela tista organizacija v kateri se rešujejo zlasti naslednje zadeve:

a) Delavci v temeljni organizaciji združenega dela odločajo o dohodku in ga razporejajo za svoje osebe in skupne potrebe ter za razširitev materialne osnove združenega dela in dvig njihove delovne sposobnosti. Na osnovi tega je tudi temeljna organizacija združenega dela nosilec samoupravnih sporazumov in družbenega dogovora o osnovah in merilih delitve dohodka.

b) Temeljna organizacija združenega dela je subjekt združevanja v podjetja, ustanove, druge oblike organizacij in druge oblike združenega dela. Svoje odnose v vseh teh asociacijah urejujejo s samouprav. sporazumom o združevanju. Samoupravni sporazum o združevanju je po svoji vsebini pogodba enako-

pravnih subjektov v medsebojnih statutarnih ekonomskih odnosih.

c) Temeljna organizacija združenega dela je lahko nosilec svobodne izmenjave dela in sredstev med organizacijami tako na področju gospodarstva kot tudi z organizacijami izven področja gospodarstva.

Na osnovi navedenega pa napravimo glede statusa lahko naslednji zaključek:

Temeljna organizacija združenega dela je lahko pravna oseba ali pa tudi ne. To je prepuščeno notranji ureditvi v delovni organizaciji. Ze sedaj smo imeli podobno ureditev, da so lahko samostojne organizacije združenega dela imele lastnost pravne osebe ali pa tudi ne. Ali bo neka temeljna organizacija združenega dela imela lastnost pravne osebe ali ne, je stvar konkretne presoje, tako tehnološke, ekonomske, pravne kot tudi politične, kar pa mora biti določeno v sporazumu med temeljnimi organizacijami.

Pridobitev svojstva pravne osebe po temeljni organizaciji združenega dela ni ustavna pravica delovne skupnosti temeljne organizacije združenega dela. Lahko bo obstaja-

Devetmesečno poslovanje

Kot smo že omenjali ob koncu prvega polletja, je kriza v potrošnji elementov, ki se je začela v drugi polovici preteklega leta, letos slabo vplivala na rezultate poslovanja. Že tako nizko postavljeni plan tovarne je bil z rebalansom še znižan. Tudi tako postavljeni plan pa je tovarna izpolnila le s 63% in tudi v zadnjem trimesečju ne bo mogla nadoknaditi izpada proizvodnje, ki je pravzaprav izpad prodaje.

Posamezni obrati so od postavljenega letnega plana dosegli naslednje:

Magneti	75 %
Keramični kondenzatorji	65 %
Feriti	78 %
Žarnice	57 %
Upori	61 %
Keramika	60 %

Če že omenjamo izpad prodaje, moramo povedati še to, da ta izpad velja za oba največja obrata — Upore in Keramične kondenzatorje in s tem povezano proizvodnjo telesc za upore. Za žarnice pa je bilo povpraševanje večje kot smo dejansko lahko ponudili kupcem. Vzrok za tako stanje je bila težava pri nabavi reprovromateriala, ki je pretežno iz uvoza in ga ob tako slabi likvidnosti kot je letos, ni mogoče redno dobavljati.

Nelikvidnost celotnega gospodarstva in s tem tudi naših največjih odjemalcev, je pripeljala tovarno v še težji položaj. Sicer pa si oglejmo, kako so bila letos v povprečju vezana obratna sredstva:

Struktura sredstev

Surovine, material in drobni inventar	18
Nedokončana proizvodnja in gotovi izdelki	22
Terjatve do kupcev	60
SKUPNA OBRATNA SREDSTVA	100

Terjatve do kupcev predstavljajo kar 60% vezanih sredstev. Omenimo naj še to, da so se od 1. 1. do 30. 9. terjatve do kupcev povečale kar za 19% ali več kot 5 milij. N din. To pa je tudi polovica vezanih surovin in materiala. Da je bilo naročanje zaradi težnje po varnostnih zalogah zaradi tega neusklajeno, ni treba posebej omenjati. Vsak obrat je namreč hotel zagotoviti varnost svoje proizvodnje, to pa je povzročalo pogoste konflikte in občutek zapostavljanja enega obrata nasproti drugima. Tudi struktura materiala slabo vpliva na likvidnost tovarne, saj uvažamo polovico vsega materiala. Ker ga je potrebno plačati vnaprej, nam zmanjka denarja za carino.

Obveznosti do dobaviteljev so v primerjavi s kupci kar 4,5 krat manjše. Z lastnimi viri pa smo udeleženi s 65% v rednih virih. Virov za obratna sredstva ni zadosti, primanjkljaj se je v primerjavi s stanjem 1. 1. povečal za 27%. Znižanje proizvodnje je povzročilo tudi znižanje števila zaposlenih, saj je bilo v primerjavi z istim obdobjem lani število zaposlenih znižano za 66 delavcev, ali za 3,4%, kar pa je za močno znižanje proizvodnje še premalo. Iz primerjave višine povprečnega osebnega

dohodka na zaposlenega, ki je znašal za 8 ur učinkovitega dela 1.165 N din in deleža mase osebnih dohodkov v skupni lastni ceni, ki znaša 41%, je razvidno, da se je tovarna odločila prebroditi kritično leto z nižjimi osebnimi dohodki, ne pa z zmanjševanjem delovne sile.

Poglejmo še, kako je nastala problematika vplivala na rezultate poslovanja. Od plansko postavljenih kategorij celotnega dohodka in dohodka, je bilo doseganje v obdobju januar — september naslednje:

	% od plana
Celotni dohodek	73
Porabljena sredstva	75
Pogodbene in zakonske obveznosti	75
Osebnih dohodki	74
Ostaneček dohodka	41

Tudi v zadnjem trimesečju ostanek dohodka po planu ne bo dosežen. V primerjavi z istim obdobjem preteklega leta je ostanek dohodka znatno nižji, prav tako so slabi tudi pokazatelji produktivnosti, ekonomičnosti in rentabilnosti.

Letošnje leto lahko ocenimo kot zelo kritično, kar je razumljivo posredno vplivalo tudi na slabo razpoloženje v tovarni.

Da pa je bilo to res prehodno leto, nam napovedujejo prognoze o izboljšanju odjema na trgu v izvozu, ki nam bo kljub pritisku na zniževanje cen omogočilo izboljšati poslovne rezultate, zaposlenim pa zagotoviti boljše osebne prejemke.

Upajmo, da se bodo napovedi uresničile!

P. M.

ELEKTROMOTORJI ŽELEZNIKI — Devetmesečni obračun kaže, da se je kolektiv izredno prizadeval, da problemi in težave zaradi splošne gospodarske nelikvidnosti niso preveč ohranili proizvodnje. Naraščajoče cene reprovromateriala, težave s plačevanjem uvoznega materiala, silijo kolektiv k čimvečji štednji pri poslovnih stroških in čim boljši organizaciji dela. Kolektiv se zaveda teh problemov, zato je akcijski program odraz teh težav. Na sliki: detajl iz nove proizvodne hale

Črne in bele liste

Na sestanku v Zvezni gospodarski zbornici je padel tudi takšen predlog:

»Službo družbenega knjigovodstva je treba zadolžiti, da bo dostavljala republiškim gospodarskim zbornicam po določenih kriterijih sezname nelikvidnih podjetij. Le-te naj bi potem pravočasno obveščale delovne organizacije o nevestnih dolžnikih.

Predlog stremi dejansko za to, da se napravijo »črne

liste« delovnih organizacij, s katerimi je — milo rečeno — tvegano poslovati.

Dosedanji poizkusi, da bi uresničili to zamisel, niso obrodili sadu in iz »objektivnih in subjektivnih« razlogov takšna lista še ne bo kmalu uzrla belega dne. Medtem pa bi bilo precej enostavneje in ceneje sestaviti popise tistih delovnih organizacij, ki so likvidne in s katerimi se da poslovati brez strahu pred nesolventnostjo.

la delovna organizacija, ki sploh ne bo imela v svojem sestavu temeljnih organizacij združenega dela s statusom pravnih oseb. Ko bo prišlo v delovni organizaciji do skupnega stališča odnosno mnenja, da je potrebno, da ima nek delovna organizacija, to je temeljna organizacija združenega dela tudi določen krog odgovornosti, zlasti proti tretjim osebam, pa bo varnost prometa proti tretjim osebam po vsej verjetnosti zahtevala, da se taki temeljni organizaciji združenega dela prizna svojstvo pravne osebe. To bo lahko tudi eno izmed področij zakonodajne regulative na osnovi ustavnih amandmajev.

Kot drugi zaključek lahko napravimo, da so s statusom temeljne organizacije združenega dela dobili delavci v tej organizaciji neodtujljivo pravico do delitve dohodka. Neodtujljivost pravice pomeni praviloma to, da se je ne more nosilec niti sam odpovedati. Ta pravica je po mojem mišljenju, kar je zelo važno za združevanje temeljnih organizacij združenega dela, neprenosna. Zaradi jasnosti pa je treba takoj povedati, da se lahko temeljna

organizacija združenega dela odpove pri izvajanju te pravice, določenim sredstvom, za določene namene, samo to ni odpoved pravici, ampak je le odpoved določenemu delu dohodka, to je določenim sredstvom. Tudi odpoved lahko prihaja samo na osnovi njene lastne volje.

Drugačno pa je moje stališče glede ostalih pravic, ki so tudi dane temeljnim organizacijam združenega dela in kjer ustavni amandmaji navajajo, da niso neodtujljive, to so konkretna vprašanja glede urejanja medsebojnih razmerij pri delu in razne druge pravice. Tem pravicam pa se lahko temeljna organizacija združenega dela odpove in jih sporazumno prenese na drugo organizacijsko tvorbo, vendar ta odpoved ne more biti trajna, časovno jo je treba določiti z ustreznim sporazumom.

II.

Kar se tiče pravic in obveznosti temeljne organizacije združenega dela proti tretjim osebam, pa tukaj obstajajo zlasti naslednji principi:

1. Temeljna organizacija združenega dela konstituira, ustanovi pravice delovne organizacije.

2. Temeljna organizacija združenega dela se lahko odreče vseh pravic proti tretjim osebam odnosno vsake pravice za nastop na tržišču.

3. Temeljna organizacija združenega dela lahko zadrži del pravic iz predhodne alineje, del pa jih prenese na delovno organizacijo.

Predvsem je treba razčistiti odgovornost za materialne obveznosti temeljne organizacije združenega dela. Z neodtujljivo pravico ugotavljanja in delitve dohodka dobi temeljna organizacija združenega dela v bistvu pravico do gospodarjenja. Gospodarjenje pa obsega tako pravice kot dolžnosti. V okviru teh dolžnosti spada nesporno odgovornost za materialne obveznosti. Zato smatram, da so delavci v temeljni organizaciji združenega dela istočasno nosilci pravic in obveznosti. Vsako drugačno stališče je po mojem mišljenju nesprejemljivo.

Kako se bo stvar regulirala nasproti tretjim osebam zaradi varnosti pravnega prometa, pa je treba izhajati iz naslednjih stališč:

Če ima temeljna organizacija združenega dela status pravne ose-

be, je že po sedanjih zakonih in predpisih možno, da ta temeljna organizacija združenega dela s statusom pravne osebe nosi sama vse materialne obveznosti in gre lahko celo v stečaj. Lahko pa je s sporazumom konstituirati takomenovano subsidiarno odgovornost, to je, da za obveznosti temeljne organizacije združenega dela — pravne osebe odgovarjajo ostale temeljne organizacije združenega dela v okviru te delovne organizacije. Odgovornost za obveznosti je lahko delna ali pa v celoti. Ta obveznost mora biti vpisana v register gospodarskih organizacij.

Drugo pa je vprašanje, kadar ta temeljna organizacija združenega dela nima statusa pravne osebe. Vir za obrazložitev v tej smeri je zakonodajni zakon za izvedbo ustavnih amandmajev od XX do XVI — člen 13 Ustavnega zakona pod točko 1, ki najprej uveljavlja določilo člena 34. Temeljnega zakona o podjetjih. Ta se glasi:

»V statutu ali drugem v statutu predvidenem aktu je lahko določeno, da imajo tudi organizacije združenega dela, ki niso pravne

Kako izkoristiti mlade sposobne kadre

Pred kratkim je britanska skupina oglasnih agencij »Compton UK Partners« objavila postavitev 16 novih direktorjev. Poprečna starost teh strokovnjakov je bila nekaj nad 30 let, nekateri od njih pa so imeli tudi manj.

Nič novega ni, da prihajajo mladi na najvišje položaje v sektorju agencijskega poslovanja. Vse pa kaže, da je to naraščajoči trend tudi v drugih sektorjih. Ni dvoma, da lahko povzročijo postavljanje mladih ljudi na zelo odgovorne položaje resne probleme. Vodstvo omenjene britanske agencije razlaga, kateri so ti problemi in kako jih le-to rešuje.

Prvič, dajanje najvišjih delovnih mest mladim ljudem pomeni, da se podaja kompanija v ekspanzijo. »Delo je edini način, da ustrezno ambicijam mladih«, pravi pomočnik direktorja te skupine. Seveda, če ne nameravate iti v ekspanzijo, ne boste imeli problemov — saj vas bodo zapustili vaši najboljši kadri!

Drugič, če postavljate ljudi hitreje na višje položaje, to

da brez potrebnih izkušenj, mora kompanija zagotoviti, da si mladi vodje zgodaj pridobijo splošne managerske sposobnosti«, pravi direktor firme. »Splošne naloge s področja vodenja in upravljanja morate delegirati na mlajše kadre, ki veliko obetajo.«

Tretje, če človeka potiskate na najvišja delovna mesta na podlagi komaj nekaj let staža v podjetju, je prepotreben dober sistem za ocenjevanje osebnosti in rezultatov vodilnega uslužbenca in ustrezen sistem merjenja dela.

Četrtič, vzporedno s pospeševanjem napredovanja mladih, morate odpuščati starejše. Firme bi morale svojim starejšim delavcem zagotoviti stimulans za zgodnejšo upokožitev.

Po 16 letih zaposlitve v kranjski tovarni je odšla v zaslužni pokoj tov. Danica Vrtovec. Sodelavci v splošnem oddelku so ji ob slovesu poklonili lepo darilo in ji zaželeli čim več zdravih in zadovoljnih let. Imenovana se prek uredništva iskreno zahvaljuje za izredno pozornost ob odhodu v pokoj v želji, da bi bila Iskra čimbolj uspešna

Aparati Ljubljana: proizvodnja v oktobru

Začetek proizvodnje v zadnjem trimesečju — ob sicer še vedno ugodnih rezultatih pri izpolnjevanju nalog po načrtu — kaže rahel zastoj. Vzrok temu je določena problematika oskrbe z reprodukcijskim gradivom, ki izvira na eni strani iz povečane proizvodnje v preteklem obdobju in prehitenevanja pri nekaterih planskih postavkah, na drugi strani pa iz dokaj težke finančne situacije v pogledu likvidnih finančnih sredstev, posebno za dvig gradiv iz uvoza.

Nihanje proizvodnje še ni problematično, kaže pa nedvoumno na določene težave, ki nastopajo vedno, kadar predvideni načrt in dejanske, operative potrebe prodaje na Iskra Commerce niso dobro usklajeni.

Predvideni mesečni načrt po dinamiki smo v mesecu oktobru v tovarni »Aparati« izpolnili s kazalnikom 107,04 odstotka. Od tega je bila ugodneje zaključena naloga za potrebe domačega trga, saj je tu kazalnik 109,12 %, medtem ko izvoznih obveznosti nismo izpolnili v celoti, saj smo dosegli le 93,29 % predvidenega obsega. V kumulativni za deset mesecev pa so vsi kazalniki pozitivni in še vedno ugodni, saj smo skupni obseg proizvodnje, predvidene v tem obdobju, presegli za 19,6 %, od tega na domačem tržišču za 20,5 odstotka in v izvozu za 12,94 %.

V skupini stikalnih aparatov je izpolnjevanje proizvodnega načrta še vedno neugodno. Proti koncu meseca

smo sicer uspeli prevzeti na carini gradivo za tipke TB, vendar časovna stiska ni omogočila finalizacije v celoti. Tako smo lahko izpolnili le 39 % mesečnega dinamčnega načrta, kar pa pomeni 88,14 % kumulativno. V novembru pa računamo, da bomo z dokončanjem zaostankov in uspešno izpolnitvijo novembrskih nalog lahko to stanje spet normalizirali.

V skupini industrijskih elektronskih naprav je bila mesečna dinamika za potrebe domačega trga skoraj izpolnjena, saj je kazalnik 99,93 odstotka, kumulativni kazalnik na tem področju pa je pozitiven — 100,2 % in s tem v tej skupini zelo zadovoljiv. Za potrebe izvoza smo izpolnili komaj dobro četrtino predvidenega mesečnega ob-

sega in je kazalnik izpolnitve načrta 25,49 %. Ta neugodni podatek pa izvira predvsem iz spremenjene dinamike realizacije nalog, saj je kumulativa visoko presežena in s kazalnikom 143,22 % najvišja v vseh skupinah izdelkov.

K pozitivnemu uspehu celote pa je prav gotovo največ pripomogla uspešna mesečna izpolnitev nalog na področju najmočnejše planske skupine zaščitnih relejev, elementov avtomatike, signalnih naprav in programatorjev. Mesečni načrt proizvodnje za potrebe jugoslovanskega trga smo izpolnili s kazalnikom 117,37 % in s tem dosegli 124,84 % kumulativno.

Tudi pri tej skupini mesečnih nalog pri proizvodnji za izvoz v celoti nismo izpol-

(Dalje na 6. strani)

Dopisujte v Iskro

Naslov uredništva: Kranj, Savska Loka 4. Telefon:

22-221 št. 333

osebe, pravico sklepati pogodbe v imenu in za račun podjetja in predviden način sklepanja takih pogodb. Pravica sklepanja mora biti vpisana v registru.« Iz tega še veljavnega določila zaključujem, da v primeru, ko temeljna organizacija združenega dela ne bo imela lastnosti pravne osebe, se bo morala nastopati v poslih blagovnega prometa, vendar v imenu in za račun tiste delovne organizacije, v katerem sklopu je. Notranji sporazum med temeljno organizacijo združenega dela in ostalimi temeljnimi organizacijami združenega dela pa bo seveda določal način pokrivanja obveznosti. V kolikor jih ne bo pokrila temeljna organizacija združenega dela sama, jih bodo morale zanjo pokriti druge. Ta zaključek sledi tudi iz člena 36 še veljavnega Temelnega zakona o podjetjih, ki je tudi z že navedenim Ustavnim zakonom še uveljavljen in ki se glasi: »Statut podjetja določa, ali se iz dohodka in drugih sredstev samostojnih organizacij združenega

dela v podjetju krijejo izgube drugih organizacij združenega dela v istem podjetju, ki jih ni mogoče nadomestiti iz njihovega dohodka in drugih sredstev (medsebojno kritje izgub), in na kakšen način. Prvi odstavek tega člena ne vpliva na uveljavljanje pravic drugih.«

Razumljivo je, da se s sporazumom reši samo notranji odnos. Pravice tretjih ne morejo biti pri tem kakorkoli prizadete. To pomeni, da bo upnik lahko uveljavljal v tem primeru svojo pravico direktno proti temeljni organizaciji združenega dela ali pa tudi proti drugim temeljnimi organizacijam združenega dela v sestavi iste organizacije ali proti delovni organizaciji kot celoti. Nesporno v takem primeru obstaja subsidiarna odgovornost za obveznosti temeljne organizacije združenega dela.

Smatram pa, da bo naš pravni red ravno na tem področju glede prevzema obveznosti po temeljnih organizacijah združenega dela, tudi če nimajo statusa pravne osebe, morda poiskal nove, moderne pravne norme, ki bodo na eni strani dajale možnosti temeljnemu orga-

nizacijam združenega dela v celoti pravico in dolžnost do gospodarjenja, to je s pravicami in obveznostmi; pri tem pa bo treba preprečiti zlorabo, da bi nosili obveznosti tisti, ki jih niso prevzemali in pa da bodo zaščitni interesi tretjih, to je strank v poslih blagovnega prometa.

Že sedaj smo imeli v praksi posebne storitvene enote, ki so lahko same sklepane in nastopale v poslih blagovnega prometa, to je v svojem imenu in tudi za svoj račun ter je nosila taka posebna storitvena enota primarno sama odgovornost za svoje obveznosti. Šele, če teh obveznosti ni bilo mogoče poplačati iz premoženja v taki storitveni enoti, je jamčil zanjo ustanovitelj. To se pravi, obstajala je subsidiarna odgovornost za obveznosti. Taka posebna storitvena enota je bila lahko celo stranka v sporu, torej je imela določene elemente pravne osebe.

Po mnenju dr. Leona Gerškovića bo naš pravni red šel v novi smeri glede pravne osebnosti. Imeli ne bi več sedanje klasične pravne ose-

be, ki je imela takorekoč vse pravice in dolžnosti, ampak bo lahko imela le omejen krog pravic in dolžnosti, pa bo tudi pravna oseba, in sicer v okviru tistih pravic in dolžnosti, katere bo imela. Za pravice pa, ki jih bo prenesla na širšo organizacijo združenega dela, bo prav tako ta širša organizacija pravna oseba in to v okviru tistih pravic, ki bodo nanjo prenešene. Vse to so teoretična razmišljanja, ki odstopajo od sedanjih rešitev in že nekako zgodovinsko ustaljenih pravnih relacij. Tukaj bo potrebno še mnogo strokovnega in znanstvenega razmišljanja, predlogov in rešitev. Pred seboj pa bo treba imeti tudi ustrezne mednarodne pravne norme, ker se naše gospodarstvo vedno bolj vključuje v mednarodni tok.

To so nekatera osnovna stališča, katera moramo poznati, preden pridemo na obravnavo združevanja temeljnih organizacij združenega dela.

(Dalje prihodnjič)

Sistem informacij v gospodarstvu

Službena potovanja preteklost?

(Nadaljevanje z 2. strani)
so pripete na posamezna stroškovna mesta, potem govorimo o organizacijskem sistemu.

S precejšnjo analizo povprečnih tipov jugoslovan-skih podjetij smo prišli do spoznanja, da je zelo pogosto tehnološki sistem, rekel bi - na bravurozni višini, medtem ko je organizacijski sistem v precej rudimentarni obliki. Sem spada na primer zelo preprost sistem industrijskih statistik, ki dajejo osnovne informacije o delovanju posameznih sistemov, posameznih obratov, z drugo besedo - povezava med deli tehnološkega sistema v materialni obliki je tisto, kar običajno imenujemo organizacijski sistem in pomeni neko višjo stopnjo pri gradnji poslovnega sistema, kot je to izraz, ki ga dandanes uporabljamo za podjetja v najbolj široki definiciji.

Danes smo v eri, ko je pojem organizacija pojmovan zelo klasično, ko se pod organizacijo razume na primer vzpostavitev strojev, vprašanje lokacije transportnih poti, frekvenc, materialnih impulzov, obremenitev strojev in ves ta red, ki ga vnašamo v to dogajanje v vrsti učbenikov, imenujemo organizacijo, čeprav se je že večkrat pokazalo kot zelo fatalna zmeta to ozko pojmovanje organizacije. Fatalna zmeta zato, ker iz organizacije izvzemamo organizacijo nematerialnih faktorjev proizvodnje, na primer razne psiho - sociološke faktorje, vprašanje človeka, njegovega obnašanja, akcij in interakcij. Se pravi celoten kompleks sociologije bo treba enkrat notegniti v pojem organizacije.

Če zdaj historično potegnemo črto pod leto 1971, potem kaj dosti napredka nad ti dve stopnici, ki vodita k poslovnemu sistemu, praktično ni. In reakcija na to dejstvo so bili makro projekti, ki so poskušali pripeljati na nek družbeno nacionalen način do arzenala spoznanja, ki bi ga širom naše dežele koristile institucije, delovne organizacije, podjetja. Usoda makro projektov je več ali manj znana, vsaj finančna usoda, ni pa razloga za pesimizem kar zadeva strokovnost usode in programov, ki so bili posledica priprav v okviru makro projekta. Makro projekt z naslovom »sistem informacij v upravljanju je tisti, ki je rodil celo vrsto dobrih rezultatov. Eden izmed teh je ta, da je SFRJ uvidela, da gre tu za zelo kompleksne probleme, ki jih ne moremo reševati po lokalni logiki, po logiki pretiranega lokal patriotizma in z majhnimi denarnimi sredstvi, z zaprtostjo v republiške okvire, itd.

Če bi zdaj poskušal definirati informacijski sistem, sem v veliki zadregi, prvič zato, ker je smeri in definicij zelo veliko in je vsaka po

sebi pravilna in nepravilna in drugič, ker se cela teorija informacijskih sistemov hitro razvija. Mi si lahko informacijski sistem preprosto zamislimo kot sklop informacij, generatorjev informacij, načinov za prenos in procedur za predelavo, oz. obravnavo informacij. Važno je spoznati, da je informacijski sistem tretja stopnica do poslovnega sistema, namreč v tem, da hkrati s kroženjem materialnih pretokov inputov skozi podjetje, krožijo tudi informacije. Do informacij je nujno treba priti, ker materialnih pretokov ni. No, sem spada na primer vsa upravna sfera v proizvodnji, oz. v poslovnem sistemu. Tako bi torej iz tehnološkega sistema preko organizacijskega sistema prišli do informacijskega sistema, če le pojem informacije zadosti široko pojmuje in razlikujemo med sporočilom in informacijo. Izraz informacija je postal zelo popularen, žal pa relativno zelo malo izkoriščen iz različnih vzrokov. Prvič zato, ker smo pojem informacije premalo splošili, drugič pa zato, ker nimamo praktičnih možnosti za transmisijo informacij, za stalno genzo informacij, na primer težava, v kateri se rojevajo projekti za procesne računalnike, se pravi, kjer gre za informacijski sistem, ki naj ažurno spremlja, registrira in pomaga odreagirati na tehnološko dogajanje, so dokaz temu, da je materialni substrakt za informacijske siste-

me, ki neposredno spremljajo tehnološke procese zelo zahteven. Informacijski sistem, ki bi mu dal glede na vaš dnevni red nekoliko več poudarka, dobi naslednjo stopnico, ki mu pravimo upravljalski sistem. Potem, ko enkrat zberemo veliko množico podatkov na računalen način, jasno ne več »peš«, je logična posledica, da na te podatke in informacije odreagiramo, kajti zgodovine, kot jo hrani na primer statistični godišnjak in razni bilteni za poslovanje ni mogoče uporabljati, zlasti ko gre za dinamične ekonomske sisteme, kjer se pogoji poslovanja zelo hitro spreminjajo, seveda klasične statistike kot informacijskega sistema, ki je bolj povelečevanje preteklosti in ugotavljanja, kakšno je vreme bilo, nepopularno, da ne govorim o tem, da je celo škodljivo.

Iz reakcije na neizkoriščenost nekega arzenala podatkov, se v zadnjih letih, točneje letu in pol, rojevajo teorije upravljanja, samo ne v tem smislu kot jo pravne znanosti pojmujejo, da gre na primer za gradacijo funkcij, za pojmovanje pravic in dolžnosti pravilnikov, statuta, daleč od tega. Gre za upravljanje v najbolj širokem pomenu besede, ki zajema ne samo upravljanje tehnološkega procesa, pač pa tudi vsch psihosocioloških faktorjev, ki so okrog njega, se pravi cel človeški substrakt, ki vodi proizvodnjo. (Dalje prihodnjič)

Nepričakovano ugodni rezultati

(Nadaljevanje s 1. strani)

bomo s to višino osebnih dohodkov brez večjih pretresov vključili v samoupravne dogovore o delitvi dohodka in osebnih dohodkov, oz. da bo edina ovira za dvig osebnih dohodkov slej ko prej - lastne potrebe po akumulaciji in vlaganju v poslovne sklade.

Zivljenje tovarne ne bi bilo resnično prikazano, če ne bi našteali tudi težav, s katerimi se pri gospodarjenju srečujemo. Kot vsa leta do sedaj, tudi letos lahko strnemo vse težave v dve, že mnogokrat izrečeni besedi: »materialna problematika«. Pod tem pojmom zajamemo celo vrsto težav, za katere je včasih že težko reči, katera je vzrok in katera posledica: sorazmerno majhne serije v proizvodnji, nesortirane zaloge, visoka vezava sredstev v zalogah, nelikvidnost. Vežava sredstev v zalogah je namreč dosegla tako visoke zneske kot še nikoli do sedaj, saj smo poslovali kar s 46.666.219,00 din povprečnih zalog ali z okoli 40% več, kot bi glede na gospodarski plan smeli, oz. zmogli glade na vire obratovalnih sredstev.

Nelahek položaj je pa poleg neugodnih posledic prine-

sel tudi ugodne; namreč spoznanje, da je treba brez odlašanja temeljito spremeniti način gospodarjenja z zaloga-mi, da se je treba tega vprašanja lotiti kompleksno na relaciji prodaja - priprava dela - nabava, predvsem pa, da se je pri urejanju teh vprašanj treba opreti predvsem na možnosti v tovarni sami.

Dejavnosti, ki jih bomo morali v okviru te naloge izvesti, so naslednje:

- dopolniti bomo morali interne predpise o izdelavi danih prodajnih planov,

- zaostriti postopke pri naročanju materiala, uvesti pri obdelavi materialnih naročil metodo ABC ter preiti na poslovanje z minimalnimi in maksimalnimi zaloga-mi,

- vzpostaviti bo treba kontakt med razvojno dejavnostjo in nabavnimi informacijami,

- v preprosti obliki bo treba uvesti kartoteko dobaviteljev, s podatki o njihovih »navadah«,

- uvesti poslovanje s šiframi in kodami v vse službe tovarne,

- uvesti izdelavo planov nabave z glavnimi materialnimi in finančnimi podatki za določeno obdobje itd.

Poslovna potovanja postajajo stvar preteklosti - če naj verjamemo prognozam, ki jih obetajo široke možnosti televizije in satelitske transmisije. V Veliki Britaniji so storili pred kratkim prvi korak v tej smeri, ki je opisan kot prvi uporabljivi sistem konferiranja prek televizije. Pod imenom »confravision« so odprli v Londonu in še treh britanskih mestih - Birmingham, Bristol in Glasgow - specialni studio za konference, ki je vreden skupaj 200 tisoč funtov ali pol milijona dolarjev.

To pomeni, da prvokrat poslovni ljudje niso pristigli potovati po 600 in več kilometrov, da bi se lahko iz obraza v obraz pogovarjali s svojimi kolegi in drugimi poslovnimi partnerji. Namesto tega se lahko po pet ljudi spravi v mali pri-vatni studio, v katerem so povezani s svojimi partnerji »s sliko in besedo«. Se več; tehnično je mogoče uresničiti povezavo med vsemi centri in udeleženci, ki lahko spremljajo govor, kretnje in mimiko drugih sogovornikov na velikem ekranu v svoji sobi.

Aparati Ljubljana: proizvodnja v oktobru

(Nadaljevanje s 5. strani)

nil, saj je kazalnik 98,02%, torej za malenkost pod predvidenim obsegom, vendar je tudi v tej skupini kumulativna naloga presežena in s kazalnikom 110,44% kaže, da bomo letni obseg dosegli in verjetno celo presegli.

Na področju rezervnih delov in uslug smo mesečni dinamični načrt izpolnili s kazalnikom 107,82%, kar nam da 118,8% kumulativno.

Iz vseh navedenih podatkov lahko zaključimo, da je izpolnjevanje načrta še ved-

no ugodno, čeprav je bila absolutna raven proizvodnje v oktobru nižja od prejšnjega meseca. Postavlja pa nam takšen položaj, omenjen tudi že na začetku tega sestavka, posebne naloge, katerim bomo morali posvetiti tudi posebno skrb, če hočemo vse leto 1971 zaključiti s letom, ki smo ga pokazali doslej.

Izredno vsklajevanje nam ta položaj nalaga na liniji prodaja - proizvodnja, to pa zahteva še večje vsklajevanje na liniji načrtovanja, nabave, oskrbe z likvidnimi finančnimi sredstvi in od-rabe. Dostikrat se namreč primeri, da pomanjkanje ene ali druge, ali nekaj pozicij pomeni zelo občuten izpad v proizvodnji in zadrž finalizacijo celih serij izdelkov. Takšen konkreten primer je pomenilo pomanjkanje priključnic trifaznega števca, zaradi česar je iznad-lja skoraj celotna proizvodnja zaščitnih relejev kombinacij. Podoben primer je predstavljalo tudi nekaj mesečno pomanjkanje pokrovov H11, ki je zaviralo finalizacijo časovnih in pomožnih relejev v tem ohišju.

Podobnih primerov bi lahko ugotovili še več, vsi pa kažejo na dejstvo, da k tej in podobni problematiki ne smemo pristopiti zgolj administrativno, češ, planirali smo, naročili smo in podobno, pač pa zelo operativno in s tenkim poslušom za gibanje proizvodnje in njeno živo dejavnost.

Tudi problem nižanja zalog je vključen v to operacijo, saj je prav od-raba tista, ki nam bo zaloge najbolj uspešno normalizirala in nam zagotovila ugodnejši faktor obračanja. Tu pa moramo težiti k hitrejši proizvodnji, krajšim proizvodnim ciklom in k uspešnejši finalizaciji, katera pa je pogojena nemalokrat z nabavo prav samo ene ali dveh manjkajočih pozicij reprodukcijskega materiala.

-M. K.-

Poročilo o delu sindikalne organizacije

Gospodarjenje, pomembno področje delovanja sindikata — Skrb za povečanje OD delavcem na nižje vrednotenih delovnih mestih — Zaskrbljujoč porast življenjskih stroškov — Zavzemanje za izenačevanje pogojev gospodarjenja — Socialna problematika se ne zmanjšuje — Težnja za boljše informiranje

Sindikalna organizacija je imela svoj občni zbor 4. februarja 1971. Novi, na občnem zboru izvoljeni odbor sindikalne organizacije je imel 6 sej, na katerih je obravnaval tekočo problematiko tovarne in probleme, ki so širšega značaja in imajo družbeno-politični karakter, tako na nivoju občine, kot tudi republike. Komisije pri odboru so bile in so aktivne in svoje delo dobro opravljajo, vendar vse kaže, da bi bilo njihovo delo še učinkovitejše ob večjih proračunskih sredstvih.

Predstavniki sindikata so se udeleževali celodnevni razgovorov in posvetovanj na nivoju Občinskega sindikalnega sveta Kranj, s katerim vzdržujemo stalne stike in v katerem smo tudi zastopani v okviru posameznih komisij in strokovnih odborov, kakor tudi posvetovanj koordinacijskega odbora sindikata ZP Iskra ter v republiških sindikalnih organih. Prav tako se je naša sindikalna organizacija odzvala povabilom sindikalnih organov drugih gospodarskih organizacij in se po svojih predstavnikih udeležila občnih zborov sindikalnih podružnic nekaterih podjetij v Jugoslaviji, s katerimi imamo že vrsto let stalne prijateljske stike vsled izmenjave mnenj in sugestij na področju reševanja problemov, ki se v življenju in delovanju gospodarskih organizacij pojavljajo in se po svoji vsebinski problematiki vključujejo tudi v obravnavanje in delokrog sindikalnih organizacij (Fabrika kablova Svetozarevo, Krušik Valjevo, Nikola Tesla Zaereb). Istočasno pa smo bili gostitelji nekaterih sindikalnih organizacij iz tuje in domačih.

Gospodarjenje, ki je pomembno področje delovanja sindikata je zavzelo tudi v delu naše sindikalne podružnice pomembno mesto. Obravnavanje tega področja je potekalo v dveh smereh: sindikalni odbor je obravnaval poslovanje tovarne v preteklem obdobju in obravnaval gospodarski plan tovarne za leto 1971 ter spremljal njegovo realizacijo. S tem v zvezi so bila podana tudi stališča sindikata, predvsem za večanje produktivnosti dela, rentabilnosti proizvodnje, ekonomičnosti poslovanja in k napredku v tehnologiji in organizaciji dela z namenom, da

bi se v okviru teh odnosov ustvarili boljši pogoji pridobivanja dohodka in osebnega dohodka delavcev in s tem njihovega življenjskega standarda.

Jasno smo postavili svoje mnenje in zahtevo, da je za doseg te ciljev v naši tovarni treba pripraviti v obliki raznih ekonomskih kazalnikov osnove za stalno in tekoče analiziranje dejavnikov, ki najmočneje vplivajo na kompliciran proces gospodarjenja. Da mora biti spremljanje teh kazalnikov v času računalniške tehnike ažurno, da bi lahko služili za takojšnje in nadaljnje ukrepanje in ne le za zgodovinsko zasledovanje poslovanja. Zavzemati se moramo za čimboljše gospodarjenje, čimboljši ekonomski status delavca in ga istočasno z odgovornostjo vezati na izpolnjevanje obvez v procesu v katerem sodeluje in je glavni dejavnik. Odgovornost pa mora biti čimbolj

individualna in se ne sme v okviru kolektivne skrivati za anonimnost.

Drugo pomembno področje dela so bile razprave o družbenem dogovoru in samoupravnem sporazumevanju za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Narava problematike je zahtevala in še zahteva sodelovanje sindikata pri oblikovanju politike in postavljanju določenih normativov osebnih dohodkov; prav tako pa intenzivno podporo pri vsebinskem uveljavljanju samoupravnega sporazuma za kovinske in elektro industrijo, oblikovanje, ki ga je sindikalni odbor spremljal, dal nanj določene vsebinske pripombe in ga v končni obliki sprejel in zagovarjal. Nadaljnje delo na tem področju zahteva ob uvajanju samoupravnih sporazumov spremljanje rezultatov le-teh, njihove funkcionalnosti in analiziranje morebitnih drugačnih gospodarskih in družbenih

odnosov, ki utegnejo nastati (kot posledica samoupravnega sporazumevanja) in ne smejo ostati nezapaženi, ampak postati vodilo za nadaljnje ukrepanje v namenu boljšanja družbenih odnosov.

Na področju interne delitve osebnih dohodkov se je sindikalni odbor zavzemal za povečanje osebnih dohodkov delavcem na nižje vrednotenih delovnih mestih (NK in PK delavcem), kar je bilo s 1. julijem 1971 realizirano. Tako smo spodnjo raven osebnih dohodkov v tovarni približali širšem družbenim normativom in priporočilom republiških sindikatov ter pomaknili najnižji OD (minimalni OD) na višino 800 din, medtem ko je najnižjim kategorijam delavcev, ki opravljajo najbolj enostavna dela ob normalnem učinku in polnem delovnem času omogočeno doseči OD v višini 1.000 din in več. Glede na dejstvo, da življenjski stroški še vedno rastejo, moramo težiti za tem, da tudi v letu 1972 delavcem zagotovimo odgovarjajoč porast osebnih dohodkov in s tem zagotovimo vsaj delno stabilnost njihovega življenjskega standarda, vendar v skladu s porastom produktivnosti in zagotovitvijo ustreznih razporeditev v sklade tovarne, da bi si zagotovili ugodne pogoje za razvoj in delo v bodoče. Če pogledamo skozi prizmo osebnih dohodkov vlogo delovne organizacije tako v okviru določene panoge kot v okviru republiškega in jugoslovanskega gospodarstva in še enkrat poudarimo nekatere momente, ki so bili že

tudi na tem forumu podani — namreč, da ustvarjeni večji dohodek ob povečanju cen repromaterialov in enakih cenah naših izdelkov, ne zagotavlja vedno takih odnosov v delitvi, da bi lahko tekoče nadomeščali porast življenjskih stroškov. Zavzemamo se za izenačevanje pogojev gospodarjenja, ne strinjamo pa se z izenačevanjem rezultatov dela in neekonomskim prelivanjem.

Delo sindikata na ostalih področjih poteka po delovnih programih komisij, od katerih ima najbolj perečo problematiko komisija za socialna vprašanja. Očitno je, da se socialna problematika ne zmanjšuje in bo potrebno še veliko analiz in dela. Predvsem pa se kaže potreba po točnejšem evidentiranju socialno ogroženih, saj sindikat ne sme čakati na prošnjo delavca po pomoči, ampak mora razpolagati s podatki, da bo lahko tekoče ukrepal in pravočasno pomagal brez opozorila s strani ogroženega.

Delo ostalih komisij je prav tako uspešno, kar se je zlasti odražalo v organizaciji proslav, izletov, kulturnih in športnih prireditev in še posebno ob organizaciji proslave 25-letnice obstoja Iskre.

V zvezi z organiziranostjo sindikata je od organizacijskih vprašanj rešena tehnika urejevanja članskih izkaznic in sprejemanje v članstvo sindikata. Trenutno pa se proučuje možnost in način boljšega informiranja članov sindikata, pododborov, kakor tudi višjih organov sindikata.

Poslovanje Počitniške skupnosti ZP Iskra v letošnji sezoni

Dom v Poreču je dal za 12% večji ostanek dohodka

Ustvarjena finančna sredstva so kljub vsemu premajhna za najnujnejša obnavljanja

Po sprejetem gospodarskem načrtu za sezono v l. 1971 naj bi poslovali za potrebe rekreacije in letnega oddiha delavcev ZP ISKRA počitniški domovi v Poreču, Trenti in na Bledu, ter camp Mir na Dugem otoku.

Ker pa bi morali na zahtevo sanitarne inšpekcije za redno poslovanje v počitniškem domu na Bledu v celoti obnoviti sanitarne naprave, naprave v kuhinji in obnoviti ostali inventar smo prišli do zaključka, da ne zmoremo takih finančnih sredstev, oz. bi s poslovanjem v tem domu ustvarili tako izgubo, da je v nobenem primeru ne bi mogli pokriti z morebitnim uspešnim poslovanjem v drugih domovih, oz. iz sredstev ostanka dohodka drugih domov iz preteklega leta. Zato smo ta dom zaprli oz. oddali le ležišča počitniškemu domu PTT Bled. S tem smo vsakoletni primanjkljaj tega doma zmanjšali za dve tretjini v primerjavi s preteklim letom.

Na srečo ima dom v Poreču za turizem izredno ugodno

lego tako, da lahko poleg domačim gostom nudi gostinske usluge tudi tujim gostom in s tem znatno pripomore k ugodnemu finančnemu rezultatu. Letos smo tu izkoristili 86% nočnin, kar je izredno dober rezultat, če upoštevamo, da v predsezoni nikoli ne presežemo 50%, izkoristka. Finančni plan celotnega dohodka v Poreču smo kljub nizkim cenam uslug presežli za okrog 36%, ostanek dohodka pa za 120%, vendar nam bo dokončen rezultat znan šele ob zaključku leta. Vsekakor je to izreden rezultat poslovanja, predvsem po zaslugi upravnika tega doma in ostalega osebja.

Dom v Trenti pravzaprav ni primeren za turizem, vendar se naši delavci vseeno poslužujejo uslug v njem. Finančni rezultat je vsa leta praktično enak. Izkoristek nočnin je cca 79%, kar je še vedno zelo ugodno. Celoten dohodek po planu ni bil dosežen, pač pa le 83%. Ostanek dohodka pa je presežen za 100%. Torej zelo ugodno!

Pogoji za letovanje v kampu »Mir« so iz leta v leto slabši. Na srečo ni bilo letos na Dugem otoku niti kaplje dežja in zato vsakoletni turisti teh slabših pogojev niti niso preveč občutili. Ležišča in šotori so namreč praktično že dotrajani in je skrajni čas, da jih čimprej obnovimo! Finančni rezultat je bil po planu presežen za cca 8%, ostanek dohodka pa za približno 40%.

Seveda trenutno v vse te podatke ne moremo biti povsem prepričani, ker še vedno lahko pridejo kakšne nam neznanne fakture, ki nam lahko te rezultate spremenijo.

Če sedaj v celoti ocenjujemo delo PSI v letošnjem letu, lahko ugotovimo, da je bil letošnji finančni plan zelo realno izdelan in, da posameznih postavk stroškov ne presežemo. Presežli smo dejansko le izplačila osebnih dohodkov sezonskim uslužbencem v Poreču za približno 48%, kar pa je razumljivo, saj pri izdelavi finančnega plana nikakor nismo

mogli računati na tako visoke življenjske stroške oz. tako stopnjo inflacije, zaradi katere smo morali zvišati planirane OD tem uslužbencem, sicer jih ne bi dobili.

Kljub izredno ugodnemu ostanku dohodka posameznih domov pa s temi sredstvi le ne bomo mogli pokriti vseh potreb po izboljšanju pogojev za poslovanje in letovanja v naših domovih. Nujno je, da se vsi naši delavci oz. delovne organizacije ZP tega zavedajo in z večjimi finančnimi sredstvi omogočijo obnove naših domov in razširitev kapacitet, saj bi s tem kar največjemu številu naših delavcev omogočili ugodno letovanje.

Predsednik sveta PSI:
Pavel Jereb

**DOPIŠUJTE
V ISKRO!**

Cepljenje — uspešna borba proti gripi

NEVARNI SO »JUNAKI«, KI SE HVALIJO, DA SO GRIPO PREBOLELI »STOJE«

Ko se bo letošnja nena- vadno suha in sončna jesen prelevila v hladno in vlažno obdobje, bo tudi letos po napovedih strokovnjakov epidemiologov na vrata naših domov, šol, kolektivov in ambulanz potrkala gripa.

To je malezljiva, virusna bolezen, ki se naglo razvija, poteka z visoko vročino, mrzlico, bolečinami v grlu in sklepih. Bolezen traja 4–7 dni, če ni komplikacij. Pri otrocih je najpogostejša komplikacija vnetje srednje- ga ušesa, pri odraslih — sta- rejših osebah se posebej bojimo pljučnice.

Vzročnega zdravila za gri- po še nimamo. Bolnik mora v posteljo že ob prvih zna- kih bolezni. Bolezen moramo preležati. Samemu sebi in okoliči so nevarni »junaki«, ki se hvalijo, da so »gripo preboleli v stoje«. Zdravniki jih neredko srečujemo po nekaj tednih s pljučnico, vnetjem rebrne mrene ali celo s specifičnim zasenče- njem pljuč. Koristne so več- je doze C vitamina in aspi- rin. Ostala zdravila predpiše in izbere le zdravnik. Zelo nevarno je jemanje zdravil na lastno pest. Posebej ne- varno je uživanje alkohola. Ta lahko zabiše znake gripe ali njenih komplikacij ter zmanjša naravne obrambne moči organizma. Če tempera- tura kljub ležanju ne pade tretji dan, je vedno potreben posvet z zdravnikom. Otroci, stari ljudje, kronični bolniki in osebe po operaciji obvez- no potrebujejo v času gripe zdravniški posvet in zdravila.

Gripa je posebej nevarna, ker nastopi v obliki velikih epidemij, ko zbolijo istočas- no v istem mestu desetisoči. To povzroča velike zdravstve- ne, družbene in ekonomske škode.

Zadnja leta se uspešno borimo proti epidemijam gripe s cepljenjem. Osemlet- ne izkušnje in rezultati v SR Sloveniji kažejo, da cepljenje zagotavlja individualno in kolektivno zaščito pred gripo ter ima poleg preventivno- zdravstvenega pomena tudi veliko gospodarski pomen, ker v primeru epidemije zelo zmanjša število obolelih in s tem tudi izgubo delov- nih dni. Cepljenja organizi- rajo splošne in obratne am- bulante v dogovoru s delov- nimi organizacijami. Tudi v našem podjetju cepimo že več let z dobrim zdravstve- nim in gospodarskim uspe- hom. Čim boljša je udeležba na cepljenju, so boljši rezul- tati cepljenja, ker je kolek- tivna zaščita odvisna od pre- cepljenosti kolektiva. Zato je dobro, če cepimo poleg ak- tivnih zavarovancev čimveč ostalega prebivalstva.

Po priporočilu svetovne zdravstvene organizacije je potrebno predvsem zaščititi stare osebe, bolnike s priro-

jenimi in pridobljenimi srč- nim hibanji, osebe z izraže- nim poapnenjem žil, zviša- nim krvnim pritiskom in oslabeledstvom srčne mišice, bolnike z naduho, kroničnim bronhitisom in tuberkulozo ter bolnike s sladkorno bo- leznijo.

Epidemije gripe so že dol- go znane, niso pa vedno povzročene z isto vrsto virusa in nimajo isto smer. Epide- miologi in proizvajalci cepi- va spremljajo vrsto virusov in potek epidemij. Tako je omogočeno pravočasno cep- ljenje z ustrezno vrsto cepi- va. Na podlagi sedanje situa- cije v svetu ob koncu leta, predvsem z virusom A, Hong Kong. Temu primerno je pri- pravljeno tudi cepivo.

Poznamo več vrst cepiva proti gripi. Predvsem vsi že

vedo, da zadnja leta imamo poleg »živega cepiva«, tudi »mrtvo cepivo« proti gripi. Strokovnjaki zadnje čase tr- dijo, da ni pomembnih raz- lik med tema dvema vrstama cepiva, če se cepijo odrasli in zdravi. Otroci in mladina imajo svoje cepivo in svoj turnus cepljenja, medtem ko starejše ljudi, kronične srčne in pljučne bolnike, sladkorno bolne in podobne, cepimo samo z mrtvim cepivom. Cepivo, ki ga imamo na zalogi za letošnje cepljenje, je pri- pravljeno v skladu z medna- rodnimi standardi, je uspeš- no in ne povzroča reakcij in nevšečnosti po cepljenju.

Po naših zakonitih predpi- slih cepljenje proti gripi ni obvezno, vendar ga zelo pri- poročamo.

dr. Mario Kocijančič

Izlet orodjarjev v Benetke

Bil je lep dan, ko smo se po trudapolnih organizatorje- vih pripravah odpravili na sindikalni izlet. Pot nas je tokrat vodila spet k našim sosedom in sicer v Benetke. Vožnja iz Kranja prek Ljub- ljane, Črnega vrha do Nove Gorice nam je zelo hitro mi- nila. Ko smo prestopili dr- žavno mejo, smo se najprej za krajši čas ustavili v Gori- ci. Dodobra smo se ogledali vse trge in nakupili razne malenkosti. Nato smo se od- peljali po avtocesti prek Me- stre do Benetk. Tu smo ime- li dovolj časa za ogled mesta. Razdelili smo se v tri sku- pine: na tiste, ki so šli do Markovega trga peš, ki so se peljali s čolnom, in na tiste, ki so se peljali z gondolo.

Ko smo stali na trgu Sv. Marka, smo pred seboj za- gledali znamenito Doževo pala- čo, mojstrovino 14. in 15. stoletja, ki je bila grajena v gotskem slogu. Tu je bil kraljevski dvorec, ki ga še danes občuduje ves svet. V sami palači je dvorana z zna- menito 22 x 7 m veliko sliko, z imenom »Raj«. Za Doževo palačo je »Most vzdihljajev«, ki je zgrajen v baročnem slo- gu; je iz 16. stoletja in po-

vezuje državne zapore s so- diščem. Te zapore smo si tu- di ogledali. Kasneje je pri- tegnila pozornost cerkev Sv. Marka. Graditi so jo začeli v 9. stoletju. Zgrajena je bi- la z namenom ohraniti pos- mrtne ostanke sv. Marka Evangelista. Ob pogledu na zgradbo se nam je ustavilo oko na čudoviti mešanici raz- nih stilov: bizantinskega, got- skega do renesanse in do sti- lov, ki s temi nimajo nikakr- šne zveze. Ta čudovita meša- nica je slikovit prikaz Benetk skozi stoletja. Ko stopiš na trg pred baziliko vidiš, da čuva dohod lev na visokem podstavku, ki je tudi simbol Benetk. Pred seboj zagledaš

PISMA BRALCEV

NIKDAR VAS NE BOM POZABILA!

Podpisana Albina Šepič, bivša sodelavka v obratu »Stikala«, sem se ob promet- ni nesreči pri prihodu na delo težko poškodovala; to je bilo 24. avgusta 1966.

Odtlej sem bila veliko po bolnicah, doma pa me je imel v oskrbi moj ambu- lantni zdravnik dr. Milan Ce- puder. Vsa prizadevanja gle- de zdravljenja so bila uspeš- na, vendar je bila poškodba tako težka, da po končanem zdravljenju nisem več spo- sobna za redno delo.

Težko mi je, ko sem se morala kot upokojenka po 23 letih posloviti od svojih sodelavcev. Bila sem pač med pionirji sedanje »ISKRE«, zato mi je slovo še tolikanj težje. Iskrena zahvalo sem dolžna dr. Milanu Cepudru, od katerega še nadalje pričakujem pomoč, socialni de-

lavki tov. Zinki Jenko, ki me je v času zdravljenja tako nesebično obiskovala in mi dajala neprecenljivo moralno oporo, sindikalni podružnici tovarne »Iskra« in seveda še posebej sindikalnemu podod- boru v obratu »Stikala«, za finančno podporo.

Najtežje pa mi je slovo od sodelavcev, ki so mi bili tu- di v času mojega težavnega zdravljenja iskreni prijatelji. Nikdar vas ne bom pozabila!

Iskrena vam hvala! Pri de- lu in v življenju pa vam iz srca želim obilo sreče in uspeha!

Albina Šepič
delavka v obratu
»Stikala«

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta

FRANCA ZEMLJARICA

se iskreno zahvaljujem sode- lavcem in sindikalni podruž- nici tovarne »Avtomatika« Ljubljana za izraze sožalja, podarjeno cvetje, finančno pomoč ter spremstvo na nje- govih zadnjih poti.

Sin Stane

ZAHVALA

Ob smrti moje drage se- stre

FRANCKE ZUPAN

se iskreno zahvaljujem za pomoč sindikalni podružnici tovarne »Elektromehanika« Kranj, sodelavcem obrata števec in stikal za izraze sožalja, podarjeno cvetje ter spremstvo na njeni prerani zadnji poti.

Brat Janez

ZAHVALA

Ob težki izgubi najinega dragega očeta

VLADIMIRJA JERONČICA

se zahvaljujem sodelavcem iz programskega oddelka in Tehničnih služb ter iz razvo- ja ATN za poklonjena venca in izraze sožalja ob težkih trenutkih.

Sinova Ivo in Jože

Elektromehanika: tekmovali so kegljači obrata EMI

NAJBOLJŠA EKIPA »KONTROLA«, NAJBOLJŠI PA EDO KAVČIČ MED POSAMEZNIKI

V minulem tednu je obrat EMI organiziral tekmovalje v kegljanju za ekipe in posa- meznike. Prijavilo se je 16 ekip in 64 posameznikov.

Zanimivo in živahno tek- movalje je dalo naslednje rezul- tate:

Ekipno:

1. Kontrola 1566; 2. Rev. stružnice 1538; 3. Rezkarna I. 1502; 4. Roč. delavnica I. 1485; 5. Orodjarna I. 1452; 6. Roč. delavnica II. 1431; 7. TPD I. 1415; 8. Rezkarna II 1394; 9. Vret. stružnice 1349; 10. Avto- mati 1342; 11. MRS 1334; 12. Kino 1307; 13. Orodjarna II. 1294; 14. GPP 1276; 15. Ozobč- anje 1204; 16. TPD II. 1167.

Posamezno:

1. Kavčič 430; 2. Štular 403; 3. Mabič 402; 4. Polajnar 402; 5. Vehovec 401; 6. Jekovec 391; 7. Pirjevec 389; 8. Križnar R. 387; 9. Selan 386; 10. Kerec 386; 11. Jerovšek 382; 12. Haf- ner 380; 13. Sajevec 379; 14.

Šemrl 377; 15. Kejžar 376; 16. Tomše 375; 17. Krek 375; 18. Murn 374; 19. Bašelj 371; 20. Urbanc 370; 21. Mikič 370; 22. Ribnikar 368; 23. Meglič 366; 24. Stare 365; 25. Omeje 365; 26. Jerala 363; 27. Trškan 360; 28. Prevodnik 360; 29. Kristan 360; 30. Bajželj S. 357; 31. Če- hovin 356; 32. Benedičič 355; 33. Orehar 353; 34. Zaletel 353; 35. Sušnik 353; 36. Bregar 352; 37. Pester 351; 38. Roblek 347; 39. Žitnik 347; 40. Ferenčak 346; 41. Lukanc 344; 42. Zor- man 337; 43. Hegler 337; 44. Kostovski 327; 45. Grebenšek 323; 46. Mesec 320; 47. Križnar J. 317; 48. Režek 312; 49. Do- linear 304; 50. Stenovc 300; 51. Gorjanc 300; 52. Čebašek 298; 53. Sarc 298; 54. Mastnak 296; 55. Medič 292; 56. Dovjak 292; 57. Ramovž 291; 58. Kra- mar 288; 59. Bradaška 288; 60. Berginc 281; 61. Pretnar 280; 62. Gregorič 265; 63. Plevnik 254; 64. Bajželj I. 229.

Izredna priložnost!

Inex-Adria prireja
29. novembra 1971
enodnevni izlet
v München.

Odhod z Brnika ob
7. uri s povratkom ob
22. uri.

Cena vožnje v obe
smeri, vključno prist.
takso je 310 dinarjev.

Prijave do 19. t. m. na:
Uredništvo Iskre,
Kranj, Savska loka 4.

ISKRA — glasilo delovne- ga kolektiva ZP Iskra Kranj, ndustrije za elektromehaniko, telekomunikacije elektroniko in avtomatiko — Urejuje uredniški odbor — Glavni urednik: Pavel Gantar — Od- govorni urednik: Janez Silc — Izhaja tedensko — Rokopi- sov ne vračamo — Naslov uredništva: ISKRA Kranj, Savska loka 4, telefon 22-221, int. 333 — Tisk in kličej: »ČP Gorenjski tisk« Kranj